

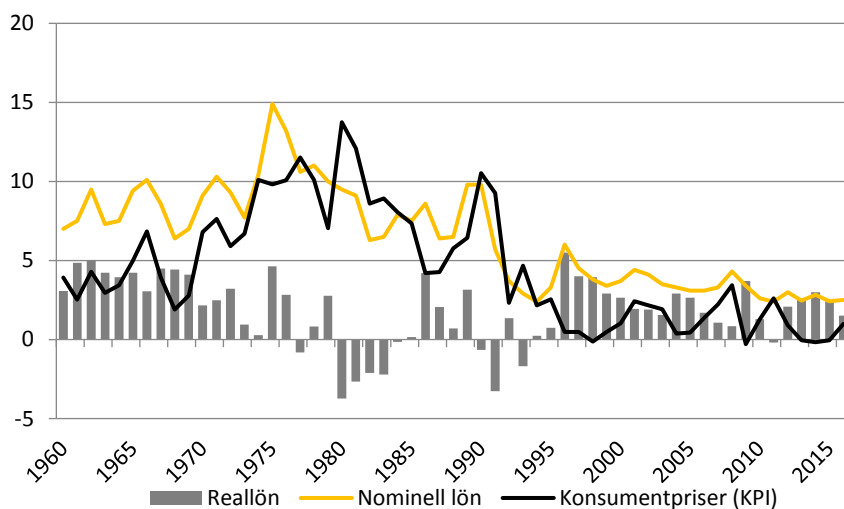
Reallöneutveckling

En lång tidsserie över de nominella och reala löneökningarna ger en bild av hur den svenska lönebildningen har stabiliserats. Historiskt var länge en fast växelkurs normen för den svenska penningpolitiken. Tanken var att inflationen och inflationsförväntningarna skulle anpassas till prisutvecklingen i de länder vars växelkurs kronan var knuten till. Det visade sig inte fungera. Den penningpolitiska regimen ändrades så att kronan släpptes fri och i januari 1993 annonserades ett inflationsmål på 2 procent. Målet, som började gälla officiellt från och med 1995, skulle utgöra ett "nominellt ankare" kring vilket inflationsförväntningarna stabiliserades.

Stabiliseringsavtalen i början av 1990-talet bröt den inflationsdrivande effekten av lönebildningen. Industriavtalets tillkomst 1997 och industrins normerande roll i lönebildningen har i kombination med Riksbankens inflationsmål möjliggjort reallöneökningar under en lång följd av år. En avgörande faktor har också varit produktivitetstillväxten i det svenska näringslivet.

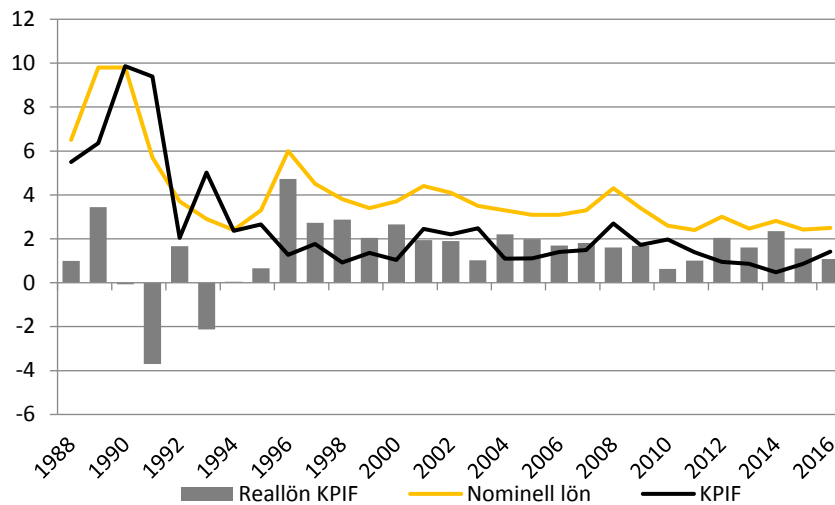
Sedan 1995 har de nominella lönerna ökat med i genomsnitt 3,4 procent per år. Under samma period har KPI stigit med i genomsnitt 1,1 procent per år, vilket ger en genomsnittlig årlig reallönetillväxt på 2,3 procent. Under perioden 1980–1994 var de nominella löneökningarna i genomsnitt 6,8 procent per år medan reallöneökningen var nära noll.

Reallöneutveckling med KPI

Ett alternativt sätt att beräkna reallönen är att använda konsumentprisindex med fast ränta (KPIF). Det är ett mått på den underliggande inflationen som Riksbanken har tagit fram. Till skillnad från KPI påverkas inte KPIF av förändringar av boräntorna, som i sin tur påverkas av Riksbankens förändringar av reporäntan. Riksbanken tittar ofta på KPIF för att bedöma inflationen. Skillnaderna mellan KPI och KPIF kan vara betydande enskilda år om Riksbanken gör stora justeringar av räntan. Så var fallet både 2009 och 2011. På lång sikt, när effekten av bostadsräntan är nära noll, ska de båda inflationsmåten sammanfalla.

Reallöneutveckling med KPIF

Räkningar från 1995 till och med 2016 har reallönerna ökat med 64 procent trots en markant lägre nominell löneökningstakt än tidigare. Om reallönen istället beräknas med KPIF har ökningen uppgått till 49 procent. Således kan 15 procentenheter hänföras till återhållande effekter på inflationen från hushållens ränteutgifter för egna hem. Effekten har uppstått till följd av trendmässigt lägre räntor under perioden samtidigt som posten egna hem kommit att utgöra en allt större andel av hushållens konsumtionskorg.

Reallönen i nivå
Index 1995=100

